א) רפ"ה. ב) ת"כ פ' ויקרא: ג) לעיל ז.: ד) כתובות מה.: ה) [לעיל ט. לקמן יא:]: ו) כ"ש מ"ז: ז) כ"ש מ"ז: ח) ת"כ פ' מצורע: ט) בס"י תמה אני: י) רש"א [עי' בחלופי גרסאות]:

ה א מיי' פט"ו מהל' שגגות הלכה י:
ו ב מיי' שם הל' ו:
ז ג מיי' פרק ג מהל' מחוסרי כפרה הל' ג:
ח ד מיי' פט"ו מהל' שגגות הל' ט:

תורה אור

ואח"כ חטא מביא פר, חטא ואח"כ עבר ממשיחותו. צריכא למימר? משום דקתני גבי נשיא דכי עבר מנשיאותו ואח"כ חטא כהדיוט מייתי, אהכי תני גבי משיח א) [חטא ואח"כ עבר] מביא פר. מנא ה"מ ב) דתנו רבנן °"והקריב על חטאתו" מלמד שמביא חטאתו משעבר, שיכול והלא דין הוא ומה נשיא שמביא בשגגת מעשה אין מביא חטאתו משעבר ג), משיח שאין מביא בשגגת מעשה אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה *[לא] כ"ש, תלמוד לומר "והקריב על חטאתו" מלמד שמביא על חטאתו משעבר, ונייתי נמי נשיא מק"ו ומה משיח שאין מביא בשגגת מעשה מביא חטאת משעבר, נשיא שמביא חטאת בשגגת מעשה אינו דין שמביא חטאתו משעבר תלמוד לומר °"אשר נשיא יחטא" כשהוא נשיא אין כשהוא הדיוט לא: **מתני'** ד) חטאו עד שלא נתמנו ואח"כ נתמנו הרי אלו כהדיוטות ר"ש אומר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבים, ומשנתמנו פטורים, איזהו נשיא? זה מלך שנאמר °"מכל מצות ה' אלהיו" ה) שאין על גביו אלא ה' אלהיו: **גמ'** מה"מ דתנו רבנן °"אם הכהן המשיח יחטא" ו) (לאשמת) פרט לקודמות ז) (שיכול) והלא דין הוא ומה נשיא שמביא בשגגת מעשה אין מביא על הקודמות, משיח שאין מביא אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה אינו דין שלא יביא על הקודמות, לא, אם אמרת בנשיא שכן אין מביא חטאתו משעבר תאמר במשיח שמביא חטאתו משעבר הואיל ומביא חטאתו משעבר יביא על הקודמות, תלמוד לומר °"המשיח יחטא" חטא כשהוא משיח מביא, כשהוא הדיוט אינו מביא. ותניא נמי גבי נשיא כה"ג °"אשר נשיא יחטא" פרט לקודמות ז) (שיכול) והלא דין הוא ומה משיח שמביא חטאתו משעבר אינו מביא על הקודמות, נשיא שאין מביא חטאתו משעבר אינו דין שלא יביא על הקודמות, מה למשיח שכן אין מביא בשגגת מעשה תאמר בנשיא שמביא בשגגת מעשה הואיל ומביא בשגגת מעשה יביא על הקודמות תלמוד לומר "אשר נשיא יחטא" שחטא והרי הוא נשיא ולא שחטא ועודהו הדיוט: ת"ר "אשר נשיא יחטא" יכול גזרה ת"ל "אם הכהן המשיח יחטא" מה להלן לכשיחטא אף כאן לכשיחטא. אמר מר "יכול גזרה" גזרה מהיכא תיתי? אמרי אין, אשכחן דכתיב °"ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם" בשורה היא להם שנגעים באים עליהם דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר, פרט לנגעי אונסין, לאו אמר רבי יהודה בשורה, הכא נמי אימא גזרה היא, הלכך כתיב "אם". ולרבי שמעון נגעי אונסין מי לא מטמו והא ח) תניא °"אדם כי יהיה" מן הדבור ואילך, והלא דין הוא: טמא בזב וטמא בנגעים מה זב מן הדבור ואילך אף נגעים מן הדבור ואילך, לא, אם אמרת בזב שכן אין מטמא באונס תאמר בנגעים שמטמאין באונס? תלמוד לומר אדם כי יהיה מן הדבור ואילך! רבא אמר פרט לנגעי רוחות רב פפא אמר פרט לנגעי כשפים. תנו רבנן "אשר נשיא יחטא" פרט לחולה משום דהוה ליה חולה אידחי ליה מנשיאותיה? אמר רב אבדימי בר חמא פרט לנשיא שנצטרע שנאמר °"וינגע ה' את המלך ויהי מצורע עד יום מותו וישב בבית החפשית ויותם בן המלך על הבית" מדקאמר "בבית החפשית" מכלל דעד השתא עבד הוה כי הא דר' גמליאל ורבי יהושע הוו אזלי בספינתא, בהדי דר' גמליאל הוה פיתא, בהדי רבי יהושע הוה פיתא וסולתא, שלים פיתיה דר' גמליאל סמך אסולתיה דרבי יהושע, אמר ליה מי הוה ידעת דהוה לן עכובא כולי האי דאיתית סולתא? אמר ליה כוכב אחד לשבעים שנה עולה ומתעה את (הספינות) [הספנים] ואמרתי שמא יעלה ויתעה [אותנו], אמר ליה כל כך בידך ואתה עולה בספינה? א"ל עד שאתה תמה עלי ט) תמה על שני תלמידים שיש לך ביבשה רבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן בן גודגדא שיודעין לשער כמה טפות יש בים ואין להם פת לאכול ולא בגד ללבוש, נתן דעתו להושיבם בראש, כשעלה, שלח להם ולא באו, חזר ושלח ובאו, אמר להם כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם

עבודות

ויקרא ד | שם | שם | שם | שם | שם יד | שם יג | מלכים ב טו

משיח חטא ואח"כ עבר ממשיחותו מביא פר ומה שכתוב בספרים תני גבי משיח עבר ואחר כך חטא לאו מתרלתא היא ולשון ראשון עיקר דקאמר השתא יש לומר כו': מה"מ. דמשיח שעבר ואח"כ חטא דמביא פר: **מתני'** חטאו עד שלא נתמנו ואח"כ נתמנו הרי אלו כהדיוטות. דרבנן בתר חטא אזלי: ר"ש אומר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבין. דר"ש חטאה וידיעה בעי וה"ה דפליג ר"ש ברישא דקתני נשיא שחטא ואח"כ עבר מגדולתו מביא שעיר דר"ש קאמר נמי דאם נודע לו משעבר דאין מביא שעיר דחטאה וידיעה בעי כשהוא נשיא: **גמ'** אם הכהן המשיח יחטא. חטא במשיחות הוא דמביא פר: פרט לקודמות. שחטא ואח"כ נתמנה דהרי הוא כהדיוט ואין מביא פר: ומה נשיא שמביא בשגגת מעשה אין מביא על הקודמות. כדאמר לקמן "אשר נשיא יחטא" כשיחטא והרי הוא נשיא ולא כשיחטא והרי הוא הדיוט: שאין מביא חטאתו משעבר. כדתנן וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואח"כ חטא הנשיא כהדיוט: יכול גזרה. דגזרת מלך היא שנשיא יחטא מדלא כתיב "ואם נשיא יחטא": ת"ל "אם הכהן המשיח יחטא". מה "יחטא" האמור להלן לכשיחטא דהא כתיב "אם" אף "יחטא" האמור כאן גבי נשיא=לכשיחטא: גזרה מהיכא תיתי. כלומר היכי מלית למימר "יכול גזרה" דהיכא אשכחן גזרה כה"ג: אין. דודאי אשכחן כה"ג: דכתיב ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם בשורה היא להם. שהכתוב מבשרן שעתיד להיות אע"פ שדבר רע הוא, הכא נמי אימא גזרה הלכך כתיב "אם הכהן המשיח יחטא"=לכשיחטא וה"נ "אשר נשיא יחטא" לכשיחטא: ר"ש אומר. "ונתתי נגע צרעת" שיהא בא מאליו: פרט לנגעי אונסין. שאם באו נגעים ע"י נפיחת שד דלא מיטמו: אדם כי יהיה בעור בשרו מדבור ואילך. דנגעים בין באדם ובין בבתים פטר בהן לפני הדבור דאותן נגעים שארעו לפני הדבור אין מטמאין לאחר הדבור: מה זב מדבור ואילך. דכתיב "כי יהיה זב מבשרו" דזבין שהיו לפני הדבור אין מטמאין לאחר הדבור אלא אם כן ראו זיבות אחר הדבור: תאמר בנגעי אדם שמטמאין באונס. כגון על ידי נפילה והכאה וכויה או ע"י שד וה"ה לנגעי בתים דמטמאו באונס: רבא אמר. לא קשיא הא דקאמר ר"ש "פרט לנגעי אונסין" כגון נגעי רוחות דע"י נפיחת שד ולא ע"י אדם וכי קתני "תאמר בנגעים שמטמאין באונס" כגון ע"י הכאה וכויה: רב פפא אמר. כי אמר ר"ש "פרט לנגעי אונס" ע"י כשפים דלא מטמו וכי קתני "תאמר בנגעים דמטמאו באונס" כגון שלא ע"י כשפים: וישב בבית החפשית. דנעשה חפשי מן המלכות כהדיוט דמי ואינו מביא שעיר ולא כרבי יוסי דאמר לעיל בפרק הורה כהן משיח (דף ט:) מי שבא לידי עניות והאי נצטרע לא בא לידי עניות דגזה דידיה מיפא איתיה: מכלל דעד השתא עבד הוה. דשררות עבדות הוא לו לפי שמוטל עליו עול רבים: וסולתא. סולת ולהכי נקט בהדי פיתא סולת קמחא לפי שהפת מתעפש ואינו מתקיים כסולת: ומתעה את הספנים. שכן דרך של ספנים לשעה הפורשין לים רב החובל נותן עיניו י) [בצפון והכוכב מתהלך לדרום ורואה] בכוכב אחד העומד לימינו או לשמאלו וכל זמן שרואה אותו כוכב לצדו אחר יודע שנהפכה הספינה ומיישרה לדרכה וכוכב שעולה אחת לשבעים שנה פעמים נראה בצפון ופעמים נראה בדרום וכשרב החובל נותן עיניו בו בצפון והספינה תהפך בדרום ורואהו לצדו אחר סבור שנהפכה הספינה ומיישרה אחר הכוכב והוא סבור ליישרה ומהפכה לדרך אחר וכן הוא מתעה את הספנים: אמר לו כל כך. חכמה יש בידך ואתה יורד לספינה לסחורה (על) [בשביל] מזונותיך כלומר ואתה צריך לירד לספינה לצורך מזונות: נתן. רבן גמליאל דעתו עליהם להושיבם בראש כדי שיהיו מתפרנסים [מאותה] שררה שיתן להם: כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם. שלא באתם בשליחות ראשון שהייתם בורחים מן הגדולה:

כ"ס נדפס

◆

רבינו חננאל

יחיד נשיא ומשיח בין בעבודת כוכבים בין בשאר מצו' צבור בעבוד' כוכבים מנ"ל א) אמר קרא ואם נפש: כדתניא רבי אומר לפי שמצינו בעבודת כוכבים שחלק הכתוב בין מרובין ליחידין מרובין בסייף לפיכך ממונם אבד פירוש אנשי עיר הנדחת. יחידין בסקילה לפיכך ממונם פלט יכול נחלוק בקרבנותיהם [ת"ל תורה אחת] פי' בשגגת מעשה לחודה בלא הוראה שוה דכל חד וחד בין יחיד בין רבים מייתי שעירה. ופירשנו בפרק הא' של זו המסכת כי כל ישראל אם עשו בלא הוראה כל חד וחד מייתי קרבן יחיד והיינו דקא (סמיך) [משוי להו] הכא. אבל בענין הוראת ב"ד לא מידי כלל: מתקיף לה רב חלקי' מהגרוניא. ס"א רב חייא מהגרוניא אלא טעמא דכתב רחמנא תורה אחת הא לאו הכי הוה אמינא חלוקין הן והכי שגגו רבים במעשה בלא הוראה קרבנם חלוק מהיחיד. דבר זה אי אפשר על הדעת שאין שום קרבן שחייבו בו מאי נייתי פר צבור בשאר מצות הוא דמייתי ליה פירוש בהוראה. נייתו פר ושעיר צבור בעבודת כוכבים הוא דמייתו להו. פירוש בהוראה. לייתו שעירה. פי' דעדיף משעירה. כדמפרש בספרא דשעירה לא אתיי' קרבן צבור. נשיא בשאר מצות הוא דמייתי ליה. פירוש בשגגת מעשה לחודיה. מאי איתר לך שעירת יחיד נמי קרבנו. ומהדרינן אצטריך סד"א צבור בעבודת כוכבים. פירוש בהוראה מייתו פר לעולה ושעיר לחטאת הני דעבוד בשגגת מעשה [לייתו אפכא] פירוש לייתו שעיר לעולה ופר לחטאת (וצבור)[א"נ]צריכין קרבן אחר ואין להם תקנה קמ"ל: אמר ברוך ראיתי שכתב רב האי גאון זצ"ל אנו אומרים כי מדרש רבי בענין תורה אחת לא יתכן שהרי חלק הכתוב בין מרובין ליחידים גם בקרבן עבודת כוכבים שהרי יחידים מביאין שעירה וצבור שהן ב"ד מביאין פר לעולה ושעיר לחטאת. וכיון שפירש הכתוב חלוק לא הוה סלקא אדעתין שחייבין אנו לחלוק חלוקה אחרת כדי שיהא צריך לאשמעינן תורה אחת.

◆

תוספות הרא"ש

אשר נשיא יחטא יכול גזרה. משום דשני קרא בדיבורי' וכתיב אשר נשיא יחטא ולא כתיב אם נשיא יחטא כי היכי דכתיב אם הכהן המשיח יחטא בעי יכול שהכתוב מבשרך שעתידין (הנשיאות) [הנשיאים] לחטוא ת"ל יחטא דמשמע במקרה כמו יחטא דכתיב גבי כ"מ. ומתוך פרש"י ז"ל משמע שכתוב בספרים נאמר כאן יחטא ונאמר להלן יחטא. ואפי' אם ישנו בספרים אינו ג"ש ממש דהוצרכו לכיכי למעוטי קודמות. אלא גלוי מלתא בעלמא דיחטא דהכא כמו יחטא דהתם. והאי דכתיב אשר כדדריש לקמן אשרי הדור שהנשיא מביא קרבן על שגגתו: (והי) [ומי] כתיב קרא הכי לבשר על הרעה. אין [דכתיב] ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם בשורה היא להם. (הלא) [אלמא] אורחא דמלתא דקרא מרמז שעתידים אפי' הרעה. ולהצ"ג דלא דמי כולי האי דהתם בשורה טובה היא דאמרינן במדרש שהאמורים שטמנו אוצרותיהם בכותלי בתיהם ובמקום המטמון הביא הקב"ה צרעת כדי שיסתרו הכותלים. וימצא המטמון: ונגעי אונסין לא מטמו והתניא וכו' עד תאמר בנגעים שמטמאין באונס. ומשמע ליה לתלמודא שאין לחלק בין נגעי אדם לנגעי בתים. ורמב"ס ז"ל הקשה מאי פריך מנגעי אדם לנגעי בתים הכא עיקרא דקרא דכתיב והתי אתי ולא שבא ע"י אונס. והכא מטעמא דקרא דכתיב כי יהיה דמשמע בכל ענין שיהיה. ועוד אי ס"ד דמעיקרא הוא ס"ל דנגעי אונסין דממעט ר' שמעון בבתים קממעט להו.

יעקב זצ"ל אתקפה ופירשה באנפא אחרינא כתבנוהו בתחלת פירוש דיבמות. ובין מ… סתיא דשמעתא דלא כברי דאיכא הפרש ברבים בין הוראה בשגגת מעשה ובין מעש… לדמויי קרבן צבור לעיר הנדחת. ב) דקרבן צבור לא אתי עד דעבדי רוב הקהל. ואפי' [עד דעבד שבט א'] וקים לן בתחלת סנהדרין בין לר' יאשיה בין לר' יונתן דכל השבט… יהיה עיר הנדחת. כמה פרכי איכא ג) (דבדידן למרי ליבא מאי) הוא והמכשלה הזאת…

א) ג"י רבינו כאן כהג"י ביבמות ע"ש וחסר כמה מלות בדברי רבינו אחר מלות נפש. ב) עי' ברי"ף בס"ק דיבמות. ג) אולי צ"ל דכגון דין למרי תלמודא'. ד) עי'…

נושא
כהן גדול/נשיא
נושא
נושא